

Нажа А. С.,
студ.гр.ОАП-51д.м.,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ.
Науковий керівник – Яковишина Н.А.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

Одним із засобів досягнення ефективності та раціональності експлуатації об'єктів основних засобів є впровадження контролю на підприємствах. Головним завданням даного контролю є сприяння мінімізації ризику підприємств стосовно неефективного використання об'єктів основних засобів, розробки дієвого механізму їх збереження, доцільності використання обраного методу нарахування амортизації, уникнення можливості нарахування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства щодо обліку основних засобів тощо. Тому проведення контролю операцій з основними засобами з метою виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних засобів суб'єктами господарювання сьогодні є актуальною проблемою.

Метою написання даної статті є визначення напрямків проведення контролю із зазначенням етапів робіт.

Загальні проблеми теорії і практики контролю певною мірою досліджувались у працях вітчизняних вчених: М.Т. Білухи, В.П. Завгороднього, В.С. Рудницького, О.А. Петрик, Н.І. Дорош та інш., а також зарубіжних науковців: Р.Адамса, А. Аренса, Дж. Лоббека, Дж. Робертсона. Однак окремі питання організації проведення контролю основних засобів потребують подальшого дослідження.

Слід зазначити, що з виникненням податкового обліку, урізноманітненням видів діяльності підприємств і ускладненням їх організаційної структури, саме контроль допоможе захистити інтереси власника щодо збереження його власності. Доцільність його впровадження пояснюється тим, що його наслідки в кінцевому результаті носитимуть попереджувальний характер щодо встановлення необґрунтованих та незаконних дій, невірних і неефективних управлінських рішень.

Об'єктами контролю основних засобів є стан їх бухгалтерського та податкового обліку, внутрішній аудит, аналіз, а також організація, мотивація і планування забезпеченості та використання об'єктів на підприємстві.

Контроль означає перевірку виконання тих або інших господарських рішень з метою встановлення їхньої законності та економічної доцільності [1, с.10]. Контроль має свою власну структуру цілей та методів і є структурним формуванням, яке ґрунтується на найбільш фундаментальних, абстрактних науках.

Розвиток контролю основних засобів пропонується розглядати із концептуальної та практичної точки зору. Концептуальні аспекти передбачають встановлення організаційних основ та сучасних тенденцій розвитку контролю об'єктів, визначення основних його стадій та етапів, методів і прийомів проведення.

Вивчення діючої практики, спеціальної зарубіжної літератури, міжнародних нормативів контролю, а також практичного досвіду діяльності вітчизняних підприємств, дозволило виділити такі основні категорії методів і прийомів для ведення контролю основних засобів: інспекція, спостереження, опитування і підтвердження, підрахунки і аналітичний огляд [2, с.428].

Контроль основних засобів повинен здійснюватися спеціально створеним на підприємстві підрозділом, який має підпорядковуватися власнику. Особи які здійснюють контроль проводять як планові, так і позапланові перевірки за вказівкою керівника. За результатами складають звіт про проведену роботу, звітують перед керівництвом, дають оцінку, рекомендації, поради та інформацію.

Основний принцип діяльності контролю - незалежність - визначений чітким встановленням прав, обов'язків і відповідальності, підзвітністю і підлеглистю тільки керівникові підприємства [3, с.150].

Права, обов'язки і відповідальність спеціалістів з контролю, а також кваліфікаційні вимоги до цих посад регламентуються посадовими інструкціями. З метою забезпечення якісного проведення перевірок службою контролю на підприємстві необхідно мати Методичні рекомендації з питань перевірок.

Робота служби контролю організується у відповідності з календарними та індивідуальними планами робіт, які затверджує керівник підприємства. По закінченні будь-якого виду робіт особа, яка здійснює контроль подає керівникові підприємства звіт із вказуванням виявлених або можливих порушень операцій з основними засобами. Робота вважається завершеною тоді, коли проблеми, поставлені у звіті, розглянуто керівником підприємства і видано офіційне розпорядження про прийняття (неприйняття) певних рекомендацій.

Успіх такої перевірки оцінюється наявністю рекомендації щодо вирішення наявних і майбутніх проблем, а показником її якості є повнота аудиту, витрати на її проведення й ефективність. Економічна ефективність досягається за рахунок попередження порушень, своєчасного внесення змін в облікові реєстри та звітність, значного скорочення штрафних санкцій. Для ефективної діяльності особи, яка здійснює контроль, підприємства повинні мати специфічні засоби праці: відповідні стандарти, норми і рекомендації. Стандарти визначають загальний підхід до проведення контролю, масштаб перевірки, види звітів, питання методології, а також базові принципи, яких повинні дотримуватися всі представники цієї професії незалежно від умов, у яких проводиться контроль. Для організації контролю підприємства залежно від своєї специфіки повинні розробляти свої стандарти.

Одним із напрямків діяльності осіб які здійснюють контроль може бути організація і удосконалення документообігу основних засобів. Останній дасть змогу оперативно реагувати на будь-які зміни в структурі основних засобів чи їх документальному забезпеченні.

Доречно відмітити, що в процесі спостереження за оформленням документів з руху основних засобів, особи які здійснюють контроль можуть визначити “слабкі місця” (якщо вони є), що дає змогу удосконалити чи розробити більш ефективну систему руху документів, правильно розподілити роботу між працівниками, що в цілому впливає на ефективність процесу використання та утримання об'єктів основних засобів.

Контроль основних засобів на підприємстві може мати як плановий так і позаплановий характер. Тому для нього характерні наступні етапи:

- попередній – до здійснення господарських операцій;
- поточний – під час здійснення господарських операцій;
- наступний – після здійснення господарських операцій [4, с.327].

Таким чином, проведене дослідження дозволяє визначити найбільш важливі напрямки внутрішньої перевірки основних засобів, сутність яких полягає в наступному:

- операції по обліку основних засобів повинні бути відокремлені від обліку інших операцій;
- придбані активи повинні бути захищені від крадіжок, зловживань, випадкового псування або передчасного старіння;
- основні засоби повинні відповідно відображатися в обліку;
- основні засоби повинні використовуватись у відповідності з інструкцією виробника, для запобігання їх виходу з ладу та травм робітників. Перевірка стану основних засобів повинна проводитись регулярно;
- основні засоби повинні закріплюватися за матеріально відповідальними особами, які відповідають за їх збереженість;

- повинні проводитись регулярні інвентаризації;
- санкціоноване вибуття основних засобів повинно здійснюватися особою, не пов'язаною з функціями їх придбання та обліку;
- вибуття основних засобів повинно підтверджуватися відповідною документацією;
- усі випадки вибуття основних засобів повинні оперативно і точно відображатися в бухгалтерському обліку. Повинні реєструватися: дата, підстава для списання, сума нарахованого зносу.

На основі проведених досліджень визначено наступні етапи проведення контролю: підготовка до проведення перевірки; інформаційне забезпечення перевірки; складання плану перевірки; безпосередньо процес перевірки; обговорення попередніх висновків і пропозицій з керівництвом; підготовка звіту (висновку) та пропозицій; впровадження рішень, пропозицій за результатами перевірки. Зазначимо, що результати такого контролю не можуть вважатись досягнутими до того часу, доки не будуть впровадженні рекомендації й усунуті виявлені відхилення.

Література

1. Усач Б. *Контроль і ревізія. Підручник.* – К.: Знання, 2002 – 10с.
2. Бутинець Ф.Ф. *Контроль і ревізія. Підручник.* – Ж.: ЖІТІ, 2002 – 544с.
3. *Внутренний контроль и аудит. Учебник / ВЗФЭИ.* – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000 – стр.200
4. М.В.Романів. *Державний фінансовий контроль і аудит. Підручник.* – Київ, 1998- 345с.

Радківська О.В.
студ. гр. 51-ОА маг.,
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник – Фабіянська В.Ю.,
старший викладач кафедри аудиту та державного контролю

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Однією з основних функцій бухгалтерського обліку є контрольна. Вона полягає в перевірці законності та доцільності господарських операцій на підприємстві, а також в забезпеченні збереження майна. В частині бухгалтерського обліку податкових розрахунків контроль набуває актуальності. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці підходів щодо контролю розрахунків за ПДВ.

Відповідно до ст. 180 Податкового кодексу України платниками ПДВ є:

- будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку;
- будь-яка особа, що зареєстрована як платник податку [1, с.124].

Залежно від суб'єктів проведення контроль розрахунків за ПДВ поділяється на зовнішній та внутрішньогосподарський. Зовнішній контроль включає в себе державний контроль, відомчий, аудит (зовнішній) та податковий контроль. Внутрішньогосподарський контроль складається з внутрішнього аудиту, який може включати податковий аудит та внутрішнього контролю розрахунків з ПДВ[2, с.164].

Під внутрішнім контролем розуміють систему заходів, визначених керівним складом підприємства, реалізація яких дозволяє створити спеціальні умови з метою найбільш ефективного виконання працівниками підприємства своїх посадових обов'язків з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Основними завданнями внутрішнього контролю за нарахуванням ПДВ є: